

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI HETILAP.

<p>Megjelenik minden hétfőn. ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 8 K., fél évre 4 K., negyed évre 2 K., egy hónapra 1 K. Egyes szám ára 16 fillér. — Nyílttér sora 40 fillér.</p>	<p>Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Dr. NAGY BÉNI ügyvéd.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG: Dr. Nagy Béni ügyvéd Irodája Csikszeredában, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.</p>	<p>KIADÓHIVATAL: „Székelység” könyvnyomdája Csikszeredában, hová a hirdetések, nyílttér közle- mények, előfizetési pénzek stb. küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza. Hirdetési díjak olcsón számíttatnak.</p>
--	---	---	--

A függetlenség útja.

Írta: Lengyel Zoltán.

Budapest, ápril 26.

Hanyatló korszakok a lemondás érzetét csepegtetik a népek lelkébe. E nyomon aztán szétporlik, eltesped, tönkre megy a nemzetnek minden intézménye, lehanyatlík életkedve és ereje, meglazul belső egysége, elhalványul külső hatalma is. Az emelkedő korokban feltámad a hit, megerősödik az öntudat, egymás nyomán teremnek az alkotások, megszilárdul az egység s ezzel nagygyá lesz a külső hatalom is!

Ha most ez alapon figyeljük a nemzetélet haladását: minden ellenkező jelenség dacára is a mai korszakot emelkedő korszaknak kell tartanunk. Sok minden mutatja ezt, de legbiztosabban hirdeti a századok alatt sokszor pihenő vágyak, nagyratörő eszmények feltámadása. A magyar szabadság, az állami függetlenség és a nemzeti nagyság gondolata ember kezével ki nem írható gyökeret vert a magyar lelkében.

Leszünk-e hát függetlenek? Nem oly egyszerű reá a válasz. Ha nagyok, hatalmasok tudunk lenni: akkor leszünk függetlenek, leszünk szabadok is. Mert a hatalomhoz az út a szabadságon át vezet s a szabadságot az erő vivja ki.

A nemzet függetlenségének útja tehát az erő és az erkölcs útján vezet át, itt kezdődik. Azért, akik nemcsak szájukon hordják és pillanatnyi politikai célokra, használják, hanem lelkük mé-

lyén élő szent vágyként ápolják fanatikus hittel a függetlenség gondolatát: azoknak minden módon dolgozniok is kell a magyar erő nagygyá tételén s a magyar erkölcs megtisztításán.

Ettől eltekintve azonban a politikusok nézete sokféle ágazik. A régi szabásu politika hívei a közjogi rendszerek keretében váltak kétfelé. Az egyik csoport a 67-et vallotta elvének, a másik a 48 eszményeiret lelkesült. Ma már ezen túl vagyunk nagy általánosságban. A nemzet nagy zöme a 48 táborába gyűlt, a politika józan mesterei pedig a számok rideg köréből kiemelkedve a valóságos élet utmutatását vallják irányadóul.

A 67 sohase valósult meg. A 67 alapeszméje a két állam egyenjogúsága, a paritás, volt. Ez azonban két uralkodó népet tételezett fel mindkét oldalon. Itt nálunk az volt s az is maradt a magyar. Odaát azonban a német birodalomból történt kirekesztés után vezető szerepről lekerült a német, leolvadt harmadrésznél is kevesebbre s ez is nem uralkodik Ausztria egész területén, hanem csak egyik kisebb darabján. Mig tehát a 67 itt nálunk a magyarság hatalmát biztosította, odaát a federalizmusnak vált előkészítőjévé.

A 67 tehát nem hajtható végre faji szempontok miatt sem. Politikailag meg sem kísérelték. Az összbiradalmi hagyományok ben maradtak az osztrák kiegyezési törvényben, nem küszöbölték ki azokat a végrehajtás és kezeles 40 esztendeje alatt sem. Minket tehát

nem elégit ki, az osztrák népek nagy részét pedig teljesen más célok vezeték s vezeték most is.

A faji kialakulás mind erősebb a történelmi népeknél, minők a csehek, lengyelek, horvátok. Mindenik több jogot és több külön állást követel. E folyamat folytán csak két megoldás képzelhető. Az egyik a központosítás. Vasmarokkal szorítani egybe s fejlődésében meggátolni a kialakuló néptörzseket. Ez az irányadó ma is Bécsben. A másik a federalizmus, a tartományokra való osztás. Az előbbit csak a mostani hatalmi szempontok és a Habsburg család rövidlátó érdekei javasolják, az utóbbit a természetes fejlődés törvénye parancsolja s a népek akarata követeli.

Nincs kétség afelől, hogy e kettő közül hosszabb idő után az utóbbit fog győzni. Mi lesz akkor a 67-ből, hogy fog kialakulni a Habsburgok uralma alatt álló népeknek egymáshoz való viszonya? Lehetséges lesz-e a tiszta 48-as felfogás: az Ausztriától való teljes különválás, keresztülvitele? E kérdések már nincsenek is. oly messze, hogy felettük ne kellene gondolkozunk.

Az bizonyos, hogy Magyarországnak a nagy szláv és nagy német birodalmak között szövetségekre van szüksége. Egyedül nem jó lenni s egymágra hagyatva nem bírni ki sokáig a két oldalról gyakorolt nyomást. Az is bizonyos, hogy semmiféle alakulás a Duna medrében a Kárpátoktól körülvevő természetes határoktól védett földrajzilag is egységes magyar

államot megbontani nem fogja. Magyarország tehát erős és egységes marad.

Amde Magyarországnak nem célja és nem érdeke a Habsburgok uralma alatt álló országokkal a viszonyt megszüntetni, célja és érdeke csak az, hogy e keretben a maga részére jobb helyzetet teremtsen, hogy e keretben a mostani alárendelt tartományi helyzetéből vezérszerepre vergődjék. Ez a cél. S ez az egyedül lehetséges. Ezt javasolja a Habsburgok családi érdeke; ezt követeli az osztrák népek törekvése is.

Már Savoyai Jenő hirdette ezt. Ferencz császár, midőn le akart mondani a német birodalmi császári címről a magyar császári címet akarta fölvenni. Kicsiben mult, hogy így nem történt. Bismarck is azt tanácsolta, hogy 66 után a súlypontot Budára kelláthelyezni. Ennek a politikának megvannak gyökérszála a népek érdekében, elözményei a mult hagyományokban, igazolása az azóta lefolyt eseményekben.

A függetlenség útján tehát e felé tart. Le kell rázni a mostani bilincseket. Erőssé kell tenni a nemzetet. Vissza kell szerezni katonai és gazdasági önállóságunkat. S ennek nyomán önként következik a körülöttünk levő kisebb népek hatalmi elhelyezkedése is. Az egyik részével (az osztrák népek) szorosabb viszonyban, de egy uralkodó alatt, a másik részével (délslávok, románok) szövetségi viszonyban: így kialakulnia az új magyar birodalomnak,

A „SZÉKELYSÉG” TÁRGÁJA.

Házasságok — hazugságok.

Írta: Gaál Mózes.

Kedves hugom! Neked írom e sorokat. Ugy akartam, hogy az elmúlt vasárnap élőszóval mondjam el neked; elmondjam pedig azután, hogy a templomból kijöttetek. A templomban megáldott a pap, a templomon kívül összekötött uraddal a törvény és ettől a naptól kezdve a szived szeretetének igazságos mértékben meg kelloszolnia szüleid és férjed között.

Igy kívánják a természet örök, megmásíthatatlan törvényei.

Hallgass reám hugom, valamit el akarok neked mondani. Talán jó lesz meghallgatnod, talán később hasznát veszed.

A minapában egy pesti kisasszony, aki ezelőtt két esztendővel került ki az iskolából, összetalálkozott a barátnőivel. Ugy beszéltek volt meg, hogy gyakrabban találkoznak abban az iskolában, ahol végezték, hogy átvizsik a gyermekbarátságot az életbe is, ami ugyan szép és dicséretes dolog, de csak a legtrikább esetekben szokott sikerülni.

A legutóbbi találkozáson huszonöt közül csak tíz jelent meg. A tíz között három elvált asszony volt, a távollevő tizenöt között négy menyasszony, négy pedig rövid idő mulva vált jegyet, vagyis mához egy évre

az elvált asszonyok száma esetleg meg fog kétszereződni.

Te ezen csodálkozol hugom, de én nem. Férjhez menni és elválni manapság egyformán jelentéktelen dolog. A leányok férjhez mennek, mert megkérék a kezöket, a fiatal urak megházasodnak, mert a legényélettel jól laktak. A szülök örvendenek, hogy egy gondnal kevesebb nyomja a vállukat. Kiállítják a kelengyét, a menyasszonyon jól áll a fehér ruha, a vőlegényen jól a frakk.

És kezdődik az új élet.

A fiatal asszonyka csak most kezdi megismerni az urát, a férj is a feleségét. Mig udvarolt a férj, mindig a vasárnapi ábrázatát mutatta; mig menyasszony volt a menyecske, csak mosolyogni tudott. Akaratlanul is hazudtak egymásnak, talán azt is hazudták, hogy szeretik egymást, valójában azt sem tudták, hogy a szeretet nem kerti virág, melyet az első zápor gyökerestől kimos a földből, hanem mély és sokfelé elágazó fa, mely nem a házibálók terméketlen talajából szokott kisarjanni, sok idő kell ahhoz, hogy erős sudárrá szökken.

A fiatal vér szertelen pezsgése, a sejtelmes álmok csapongása olyan, mint a tavaszi pillangó, színes, szemet gyönyörködtető, de hamar elröppenő, hamar elmuló.

Az élet komoly; az ember kisebb, nagyobb hibákból s egy-két jó tulajdonságból szeszélyesen összekevert lény, gyakran,

sőt leggyakrabban a házasságnak kell minket teljesen kiformalnia. Akiben nagyobb a magaszeretet, mint a jóság, nagyobb a áng, mint a melegítő tűz; aki csak boldogítani óhajt és nem tud mást boldoggá tenni, akit az élet nem tanit meg arra, hogy tőrjön, az ne házasodjék meg, az ne menjen férjhez soha, mert boldogtalan lesz.

Lásd, édes hugom, a sok családi nyomoruságnak, a gyakori elválásnak ez az oka. Nagyon szeretjük m a g u n k a t s nem érünk rá, hogy mást is szeressünk; mástól szívesen elfogadjuk az áldozatot, de magunk áldozatot hozni nem tudunk; az életnek léha, tartalmatlan örömeit hajhászuk s komoly gondjaitól megfázunk. Egy kis csalódás összevaz, egy szeszélyes kívánságunk nem teljesítése boldogtalaná tesz, mert nem tanultunk meg tűrni.

Festettünk magunknak olyan képet, melynek a színei hamisak voltak; jobbnak hittük magunkat is, mint a minők vagyunk. Aztán napról-napra lekoptak, elhalványultak a hamis színek s mi ugy elszomorodtunk, hogy könyfátvolyozta szemünk nem látott egyebet, mint vigasztalan szürkeséget. Nem láttuk, hogy az igazi színekben is van szép, csak meg kell szokunk; a gyarlóságokat kezdettük nagyítani s beleestünk a másik hazugságba s ebből a sok rendbeli hazugságból magunk építjük fel boldogtalanságunk szürke hajlékát, melyből igyekszünk minden áron menekülni.

Valójában mindennek az oka a mi mértéken felül való é r t l e n s é g ü n k.

Kifejlődik, elhatalmasodik bennünk a kívánság, összezsugorodik az a k a r a t. Akarunk kellene azt is, hogy ne kívánjunk olyan sokat, hogy elégedjünk meg kevessebbel, de a vágy túrlmetlen és mi nagyon gyöngök vagyunk.

Folytassam-e hugom? Nem folytatom. Te nem éltél soha csapongó vágyók országában, te megtanultad azt, hogy a kenyeret vérünk verejtékével kell megszerezniünk s a mely napra sorsunk ellen lázadó ajakkal tusakodunk, hasonlatosak vagyunk a gyermekhez, aki megütven magát, az asztal lábában, öklével üti vissza.

Előtted áll a jóság és türelem szelid példája: apád édes anyjának az emléke, kiről oly szent fájdalommal és még szentebb örvendéssel írtam egyszerű történetimet. Kicsiny leányka voltál még, mikor az egyiket szépen, érzelmesen felolvastad nekem abban a szegény hajlékban, ahol én is születtem, te is születél.

Most pedig kiköltözöl onnan. Drága, fényes butort nem viszel magaddal, mert ott minden ócska és szegény, ámde vidd magaddal azt, a minél e világban drágább, nagyobb kincs nem volt és nem lesz soha: vidd el nagyanyád éltető emlékezetét.

S ha szenvedned kell az életben: kérdezd meg tőle, vajjon szenvedett-e ő? Ha tűrnöd kell az életben: kérdezd meg tőle, vajjon tűrt-e ő? Ha az irgalmasság jó cselekedetét kell a szenvedőkkel és túrókkel gyakorolnod: kérdezd meg tőle, vajjon gyakorolta-e ő?

Szivedet, lelketed állítsd az élet minden változásában és az ő szent emlékének ítélőszéke elé s ha ezt megteszed: a te házasságod nem léssen soha hazugság.

mely visszavivja a magyarnak régi történelmi nagyságát és becsületét a nemzetek társadalmában.

A függetlenség utjának ismeretes a kezdőpontja, de a vége nem. Nem is kell tehát a politikában megjelölni. De annál inkább kell dolgozni, építeni; harcolni szakadatlanul, hogy ez utról le ne térjünk és csak előre haladjunk. Mert ugyanazon út visz előre is, hátra is. Nem az uttól függ, hanem mi tölünk, hogy merre megyünk rajta.

A csikszeredai gimnázium kérdése.

Csikszereda, ápril 28.

E kátyuba rekedt kérdés egyik lapársunk hasábjain több cikkben nem régen élénk eszmecsere tárgyát képezte. Figyelemmel kísértük, — de nem szólunk hozzá, Vártuk a végeredményt. Reménykedtünk, hátha hátha mégis valaki kimutatja, hogy nem rossz áprilisi tréfa, annak a hírnök ellenkezője, aminek megvalósulását körülbelül már 10 évvel ezelőtt komolyan tilttük.

Bármennyire reménykedtünk, — jobban mondva nem akartunk hinni az elodázásban — ugyilátszik e komoly valóság mégis ez.

Nincs pénz. Mondja a státus és ezzel a dolog befejeztetett. Befejeztetett akkor, mikor Csikszereda város tetemes költséggel több mint 10 holdas telket megszerezte s mikor az ügy annyira komoly megvalósulás stádiumában állott, hogy mindennap vártuk az építés megkezdését.

Ezen a kérdésen nem lehet ám rövidesen elsiklani, avagy türelmesen bevárni, hogy mit akarnak a státus intézői. Az áthelyezés *égető* szükség. Oly szükség, mely halasztást nem tűr. A vármegyének elsőrendű érdeke, éppen azért a vármegye intézőinek azonnal kezébe kell venni az ügyet és minél előbb vagy így, vagy úgy, de dűlőre vinni.

Nincs a vármegyében egyetlen ember, aki ne tudná, annyira közzismert tény, hogy a somlyói főgimnázium jelenlegi épülete céljának egyáltalán nem felel meg. Emellett roskatag épület, törpe, kevés levegőjű szobákkal. A tanulók összezúfolva, még egészségüket is veszélyeztetik. Egyszóval e tekintetben tovább, *sőt* még egy napig is türethetetlen állapotok vannak.

És hogy ez nem nagytás, idézzük lapársunknak — véleményünk szerint — egyik odaváló tanár ember tollából eredő cikkének a következő részét:

„A mai pedagógiai és didaktikai legelőkelőbb követelményeknek sem felel meg, sem az épület; sem a felszerelés. A termek szűkek s nem megfelelőek, tornacsarnok, rajzterem, természettani és természetrajzi előadó terem nincs; a szertárak és könyvtár helyiségei szűkek, az eszközök és gyűjtemények éppen való megörzése szinte lehetetlen.“

Tessék kérem most már figyelembe venni ezt a közvetlen tapasztalaton alapuló és amellet szakember tollából eredő nyilatkozatot. Mindnyárt egészen tisztában vagyunk, hogy a somlyói gimnázium áthelyezését lehetetlen tovább húzni-halasztani.

Elhisszük azt is, hogy a státusnak nincs annyi pénze, hogy az áthelyezés és építés költségeinek egyharmad részét is fedezni képes legyen. Csakhogy ez nem lehet a kényszerű szükség mellett többé jogos indok a halasztásra. Ha nincs pénze, hát nincsen. Ezen nem lehet segíteni. Ellenben vármegyének bőven van. Egy, a modern iskolák kényelmének mindenben megfelelő középiskola létesítése első sorban vármegyei érdek. Gyermekeinknek nemcsak tanulni kell, hanem arra is kell ügyeljünk, hogy egészségük kockázatlava ne legyen, testi fejlesztésük, társadalmi neveltetésük kellőképpen biztosítottassék.

Nézetünk szerint ebben a kátyuban más megoldás nem áll rendelkezésünkre, mint amelyekre fentebb már reá mutattunk. Vármegyénk alispánja a törvényhatósági bizottsággal karöltve vegye erélyesen a dolgot kezébe. Az áthelyezéshez és a felépítéshez szükséges pénzt rövid időn belül, de feltétlenül biztosítani kell. A magánjavak milliós jövedelméből, melyeknek utóvégre is ilyen célokra kell szolgálnia, bőven telik. Ahhoz a kérdéshez nem szólunk hozzá ezuttal, hogy az építendő új középiskola, kinek fenhatósága alatt álljon. Ezt majd döntsék el a tárgyalások folyamán. Mindenesetre e tekintetben is a pénzkérdés lesz majd a sulypont. Nekünk lényeges és fontos csupán az, hogy rövid időn belül feltétlenül szükségünk van egy új és modern középiskolára. (Értve ezalatt az épületeket és felszereléseket), s akár akarja a Státus; akár nem, most elintézni, a vármegyének saját érdekében minél előbb vagy így, vagy úgy, de dűlőre vinnie a dolgot; mert értse meg mindenki, akit illet s akihez: ez tartozik, hogy *tovább várni, tovább függőben tartani a gimnáziumnak Csikszeredára való áthelyezését erkölcsi kár, valamint gyermekeink testi épségének veszélyeztetése nélkül nem lehet. Ez pedig mindenesetre pénzkérdés felett áll.*

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Murányi Kálmán halála.** Lapunk multkori számában már megemlékeztünk Murányi Kálmánról, Felcsik kerületi főesperesnek és csiksomlyói plebánosnak váratlanul bekövetkezett haláláról. A kerületi papság és az egyházközség, valamint a felcsiki esperesi kerület róm. kath. tanítótestülete haláláról a következő gyászjelentéseket adták ki:

A felcsiki-kerületi papság és a szentpéteri egyházközség hívei szomorú szívvel tudatják, hogy felejtethetlen főesperesük és plebánosuk Főtisztelendő Murányi Kálmán felcsik-kerületi főesperes és csiksomlyói plebános, életének 67-ik, áldozó papságának 44-ik évében, folyó évi április hó 21-én d. u. 5 $\frac{1}{2}$ órakor, a haldokló szentségének felvétele és türellemmel viselt sulyos szenvedés után az Urban csöndesen elszenderült. Földi részei folyó hó 24-én, szerdán d. e. 10 órakor a templom kerítésében helyeztetnek örök nyugalomra. R. I. P.

A felcsiki-esperesi kerület róm. kath. tanítótestülete mély gyászszal jeleni, hogy Főtisztelendő Murányi Kálmán főesperes, egyházi tanfelügyelő életének 67-ik, tanfelügyelőségének 22-ik, papságának 44-ik évében, folyó évi április hó 21-én d. u. 5 $\frac{1}{2}$

órákor a haldokló szentségének felvétele után elhunyt. A tanító tanítójának: Jézus Krisztusnak volt hű tanítványa; s nekünk, mint ő sokszor mondotta: nem főnökünk, hanem barátunk és pályatársunk volt. Mi pedig hálás alattvalói feledhetlen szeretetét, nemes lelkéért végzendő mindennapi imádságunkkal viszonzozzuk. Szeretett halottunk tetemét folyó hó 24-én délelőtt 10 órakor fogjuk szent vallásunk szertartása szerint eltemetni. Az örök világosság lényeskedjék neki! Csiksomlyó, 1907. évi április hó 21-én.

Temetése óriási részvét mellett április 24-én (szerdán) délelőtt 10 órakor történt. A hideg, szeles idő dacára a csiki papság majdnem teljes számban megjelent. Igen sok volt a vármegyénk különböző részeiből s különösen Csikszeredából az intelligens elem is. A temetési szertartást lényes segédlettel Hosszu Ferenc csikszentkirályi főesperes végezte. A plebáni templom zsufolásig megtelt, ugyannyira, hogy a közönségnek legalább is fele kiszorult. Rancz János csikkarcfalvi alesperes mondott az elhunyt felett gyönyörű beszédet. Beszentelés után a várdófalvi Szentpéter-templom kerítésében helyezték örök nyugalomra.

— **Érdekes ügyben volt törvényeségi tárgyalás** ápril 27-én a csikszeredai kir. törvényszéknél, melyre Cseh Vilmos törvényhatósági bizottsági tagnak a törvényhatósági közgyűlésen hangoztatott egy közbeszólása adott okot. Bartalis Ágost a csikszentmártoni járás főszolgabírája rágalmozással és becsületsértéssel panaszolta be Cseh Vilmost azért, mert mikor dr. Erős Vilmos a törvényhatósági közgyűlésen az erdőpanamáról szóló beszédjében a közgazgatási összes szervezet ellen általános vádakot hozott fel s mikor az ezt követő felszólalásban Szász Lajos — akkor szintén járási főszolgabíró — a maga és tisztikara nevében tiltakozott a meggyanúsítások ellen, akkor Cseh Vilmos azt kiáltotta közbe, hogy a „Szentmártoni szolgabíróság is benne van.“ Sok tanu volt beidézőve a fő tárgyalásra, kiknek kihallgatása rövidesen lefolyt, Kállay Ubul főispán, Fejér Sándor alispán, dr. Györgypál Domokos, Balázs Dénes, Száva Lukács, Gál József, Ferenczy Béla, Nagy Imre, Puszkás Lajos, László Péter, Kovács János, Tompos János, Hodor András, Incze Ignác, dr. Balló István, Koródy János stb. törvényhatósági bizottsági tagok hallgattattak ki a vádul felhozottakra. Vádlott védője dr. Erős Vilmos azon kérelmet terjesztette elő, hogy engedjék meg a főszolgabíró — mint köztisztviselő — ellen bizonyítani azt, hogy a főszolgabíró a szentgyörgy-bánkfalvi erdőeladás ügyében nem szabályosan járt el, továbbá, hogy Herczberg Károlylyal pezsgőzni szokott s hogy Herczberg Károly egyik nyáron őt fürdőre vitte. Ezekre tanukul Fejér Jánost, Száva Kristófot és a Bartalis gazdasszonyát adta fel, azt hozván fel, hogy ha ezen körülmények beigazoltatnak, akkor védenc jogosan élt a panaszolt közbeszólással. A törvényszék, miután ez ellen sem a közvádló, sem a magán vádló képviselője kifogást nem emelt s miután panaszló maga is kérte, hogy az ellene felmerülhető vádak bizonyítás tárgyát képezzék, helyet adott a védő kérelmeinek s a hivatkozott iratok beszerzését, valamint a feladott tanuk kihallgatását rendelte el, mi vég-

ből a tárgyalást elnapolta. Ime, hát a nagy panamák, melyekkel akkora korokot értek el, hova kezdenek összezugorodni egy-egy becsületsértési pörbe, meg egy-egy pezsgőzésbe.

— **Szinielőadás.** A csikszeredai Iparos Ifjusági Önképzőköri által április 20-án rendezett szinielőadást a közönség kívánatára május 4-én megismétlik. Rátkára László „Arvanyhaj“ című népszínművét másodszor adja elő az Önképzőkör a következő szereposztással:

Bán Pál, gazdag paraszt Paál András. Imre, tinokaöccse Dávid Ignác. József, távoli rokona Dóczy János. Jámbor Vince, öreg tanító Biró Géza. Borcsa, felesége Péter Erzsike. Keve Ruzsa, árvaléány Dócy Annuska. Pörge Pali, Pörge Péter testvérek Ligeti Samu, Fried Jenő. Márton Lajcsi, Gyurka, Pista, szolgaleányek Bán Pálnál Szvoboda Miklós, Dávid Ferencz, Kocsis Pál, Dávid István, Julis, szolgáló Szentmiklósi Józsefné. Ágnes, Terka, Zsuzska, leányok Klein Szeréna, Péter Juliska, Vécsey Terka. Jegyző, Vécsey Gábor. Biró Jancsó Béla. Arató gazda Karda Gyula. Legények. Leányok. Történik az első és második felvonás Bán Pál udvarán a harmadik Bán Pál szobájában. Idő jelenkor.

Az előadásra felhívjuk a közönség figyelmét már azért is, mert a törekvő iparos ifjuság buzgóságát első sorban az intelligens közönségnek kell támogatásába venni. — Helyárak: Oldal és támlásszék 2 korona. Körszék 1 korona 60 fillér. Zártszék 1 korona 20 fillér. Földszinti állóhely 80 fillér. Deák- és katonajegy 60 fillér. Karzati ülőhely 80 fillér. Karzati állóhely 40 fillér. Az előadás kezdete 8 órakor. Az előadásból befolyó tiszta jövedelem a csikszeredai róm. kath. templom alapja javára fordítatik. Előadás után tánc lesz. — Jegyek előre válthatók Szvoboda Miklós könyv- és papirkereskedésében.

— **A székely vasutak folytatása.** Az államvasutak igazgatósága már legközelebb kiírja a versenytárgyalást a székely vasutak Déda—Gyergyószentmiklósi vonalrészének másodrangú fővonalként leendő kiépítésére. Miután a kiírási időpont és a versenytárgyalás megtartása között aránylag csak rövid idő lesz, már előzetesen felhívja az államvasutak igazgatósága az ajánlkozni szándékozó vállalkozókat, hogy a vonalat utazzák be és a szükséges előtanulmányokat tegyék meg a helyszínén. Közelebbi tájékozással úgy a nyomjelző kirendeltség irodája Budapestén, valamint Maroshévízen (Topliczán) az államvasutak kirendeltsége is szolgál.

— **Öngyilkosság.** Bokor Tódor gyergyóaslábi földész és Moncza Iliá horvát vasuti munkás egy leánynak udvaroltak. A mult heten pálinkázás után karonfogva indultak a leányhoz vig beszélgetés közben. Bokor Tódor szabadon levő jobb kezével zsebéből ekkor észrevétlenül egy revolvert húzott elő s a vele karonfogva sétáló horvátot hasba lötte. — A szerencsétlen áldozat pár perc múlva meghalt, gyilkosát pedig a csendőrség vette partfogása alá.

— **Románia pénzügyi és gazdasági állapota.** A romániai parasztzavargások nemcsak Románia egész gazdasági életének forgalmát zavarták meg, de azáltal hogy a mezeti munkákat nem végezte senki, nagyobb kárt okoztak Romániának,

mint a pusztítás és gyújtogatás. Dacára a hivatalos jelentéseknek, hogy a zavargás elcsendesült, a paraszok itt-ott még most is nyugtalanok, a mezői munkákra ma sem gondol senki. Az ebből származható nagy kárt fokozza a rossz időjárás, amely a terméskilátásokat alaposan megromította. Mindezek arra engednek következtetni, hogy az állami bevételekben nagy csökkenés lesz. A román kormány erre az eshetőségre gondolva, már most nagy megszorításokkal állítja össze az 1907—1908. költségvetését s a kiadásokat teljemenen apasztotta. A kormány az utolsó esztendőben nagy pénztári feleslegeket halmozott össze s 100 millió felüli összeggel rendelkezik, amelyből 39 millió külföldi bankokban van elhelyezve az államadósság szelvényeinek fizetésére, úgy hogy a román kormány nem lesz kénytelen újabb államkölcsönt felvenni. A romániai pénzügyek, amelyek nagyrésze külföldi tőkével dolgozik, megszorították a hitelt s ennek következtében nagyon sok kereskedő, iparos küzd fizetési zavarokkal, sok bukás és fizetéképtelenség várható.

— **Cselédhiány Bukarestben.** Soha még olyan cselédhiány nem volt Bukarestben, mint jelenleg. Ahol azelőtt százával álltak a magyar cselédek, most hirtelen sincs egynek is. Ez a fontos kérdés foglalkoztatja a sajtót is és mindenki ennek a cselédhiánynak okát keresi. A cselédhiánynak többféle oka van. Előre kell azonban bocsátani, hogy a cselédek legnagyobb részét Erdély szolgáltatja, ha tehát a cselédhiányról beszélünk, akkor ennek okát összefüggésbe kell hozni a magyar viszonyokkal. A belügyminiszternek az a rendelete ugyanis, amely megtiltja a kiskorúak részére az utlevél kibocsátását a gyám vagy szülők beleegyezése nélkül, egyik indító oka annak, hogy Erdélyből a rendelet kibocsátása óta kevesebb cseléd vándorol ki szolgálatkeresés céljából, a legutóbbi romániai események szintén igen sokakat birtak arra, hogy ilyen zavaros időkben ne idegen földön tartózkodjanak. A zavargások miatt a hatóságok nagy figyelmet fordítottak az idegenek ellenőrzésére s az igazoló okmányokat szigorúan megkövetelték. Akinek irásai nem voltak rendben, annak értésére adták, hogy — nyitva a Granitz. Azonkívül a leánykereskedők is dolgoznak, a kik kivándorlásra biztatják a fiatal cselédleányokat, aranyesőt ígérve nekik, ha elmennek idegen országokba, a hol jól fizetik a modern rab-szolgálatkereskedők fáradozásait. Mindezek az okok közreműködnek abban, hogy cselédhiány van Bukarestben.

— **Egy jó házból való fiu tanulónak fölvetetik e lap kiadóhivatalába.**

— **Lap nagyobbítás.** A marosvásárhelyi „Szabadság” májás hó elsejétől kezdve Erdély legnagyobb lapja lesz. E naptól kezdve naponként legkevesebb nyolc oldal terjedelemben jelenik meg saját rotációs gépjén való nyomásban. A lap a maros-tordavármegyei függetlenségi és 48-as párt hivatalos lapja, mely pártnak élén Déry Zoltán államtitkár, Bethlen István gróf, Gál Sándor, Filep Albert és Urmánczy Nándor országgyűlési képviselők állanak, a kiknek neve elég garancia a lap irányára. A „Szabadság” megnagyobbítását különösen az egyre nagyobb arányokat öltő erdélyi nemzetiségi és a Székely kérdés tette szükségessé. Fel fogja ölelni tehát e két kérdést a maga teljességében s bátor szószólója és irányítója lesz az erdélyi magyarságnak; erős harcossá a pusztulásnak indult Székelység ügyének. Politikai és más természetű cikkeit az ország legnevesebb írói írják. Kaas Ivor báró, Batthyány Tivador gróf, Jancsó Benedek, Sümegi Vilmos, Irsai József írók és politikusok nevei annyira ismeretesek a magyar publi-

cisztikában és közéletben, hogy nevük kész programot, munkálkodásuk biztos sikert jelent. Méltó lesz tehát a „Szabadság” arra, hogy Erdély magyar társadalmát támogatásában részesítse.

— **Nagy remény kis sorsjegyszámok** — a legbiztosabban úgy érhető el, ha Bogdány S. fővárosi sorsjegyiroda részvénytársaságnál, Budapest, IV. Károly körút 20. rendeljük meg osztálysorsjegyeinket. E cégnél kaphatok kizárólag a nagyon kedvelt alacsony számok 1-től 300-ig. A születési éveket tartalmazó számok 1801-től az 1900. számig ugyancsak itt szerezhetők be. Sies-sünk, nehogy elkéssünk a rendeléssel, mert e különleges számok rövidesen elfognak.

G S A R N O K.

Kik szoktak tyukhusra éhezni?

A Kolompár fiuk!

Mindig csak a Kolompár fiuk: a Jani, a Laci, a Ráfél és a Sándor.

Kedves öcsém! aki szerkesztő akarsz lenni Szilas-Balháson, az első régula, hogy jól megbecsüld a Kolompár fiukat. Mert ők a lap gerince; a főhír; a pecsenye e vegyestartalmu lakomában. És ami az orvosnak a paciens, az ügyvédnek a kliens, papnak a hívő lélek, az a balhási sajtónak a Kolompár fiuk. Mert amint jön a csütörtök: ők már tyukhusra éheznek és amint elérkezik a péntek, a lapzárta, akkorára ők már ki is nézték. el is lopták a maguk 5—6 pár csirkéjét. És vasárnapra már meg is jelenik a csirkékről az első pár sornyi személyi hírecske.

Az még sohasem történt, hogy a Kolompár fiuk lapzárta után loptak volna, mert ők mindig figyelemmel szoktak lenni a modern, lázasan dolgozó sajtóra.

Azaz . . . egyszer mégis megtörtént, hogy mikor már jóformán minden csirke el volt lopva, Szilas-Balháson a Kolompár fiuk még pénteken sem találtak anyagot. A szerkesztő is, kiadó is tanácstalanul álltak lapzárta előtt.

Mi lesz a lappal?

Hogy fog megjelenni?

És odaüzentek a Kolompár fiuknak: Az istenért, lopták már el azt a pár szokásos hitvány csirkét:

Eh mit! — mondták a Kolompár fiuk undorral — és aznap éjjel ellopták a szerkesztő ur csirkéit.

Másnap az egész szerkesztőség megkönnyebbülve sóhajtott fel.

Ki az az audiatur et altera pars?

Az az ur, akit két héttel ezelőtt a Szilas-Balhási Harsona hasábjain, egy hete pedig a piac-téren vertek — meg. Azóta a ielesége folyton sir, a szomszédok térdig gázolnak a becsületében és most előáll ő is, hogy nyilatkozzék.

De ime még Nyiltérbe. Tessék ott vagdalózni, ahol a szerkesztőnek már nem fáj semmi és ahol a kiadónak azonkívül soronként kell fizetni.

A szomorú családapa melán fizet és nyilatkozik. És ha már fizet, legalább kikáromkodja magát a pénziért.

Az gaz rágalom, hogy öt pofonvágják a Vasut-utcán, sőt ellenkezéleg ő fogja legközelebb kutyakorbácsal megverni a gaz rágalmazót. Azaz mégsem . . . ő nem piszkolja be a kezét és ezennel befejezettek tekinti az ügyet. (Összesen négy forint hatvan krajcár.)

Hanem azért a jövő héten megint éljön. És így virul fel a Szilas-Balhási Harsona legszebb, legválasztékosabb rovata: a Nyiltér.

Olyan mint egy mosóintézet: csak úgy forr, siterg és gőzöl benne minden, de legalább szép fényesre tisztítják az uri szennyeseket. Igaz, hogy a nagymosások

kicsit nagyon is nyilvánosan folynak, de szerencsére így mossák a másokét is. Egész társaság van már együtt: a városi ifjuság eleje.

Lassanként úgy előzőnik a nyilttereket, hogy már a Közönség köréből című rovatba is bevonulnak s ott vetkőztetik egymást pörére, ahol azelőtt Puskaporos-utca gyalogjárójáról panaszkodott „néhány adófizető polgár.”

A terek itt is szépen tágulnak, a hadakozó seregek szépen szaporodnak és mire jön az új esküdtzéki ciklus, akkorára újra előjönnek a régi, pihent erők egy kis ellen-válaszszal. A kiadó beszél a főszerkesztőnek: János dobják ki a Hunyadi keserűvizet a hirdetések közül, oda a Kovács doktor ur ül bele.

És miközben nyájasan ismét átveszi a 8 korona 72 fillért, mosolyogva biztatja Kovács urat: jól teszi, doktor ur, csak nem engedheti bántani a becsületét. Aki férfi, az legyen férfi.

Közgazdaság.

Ültessünk és ápoljunk fákat.

(Folytatás és vége.)

— Az ültetvényezésnél a gyökerek és galyak éles késsel visszavágandók. A megsértett gyökerek és ágak egészen levágandók! A hosszú gyökereket 30—40 cm.-nyire vágjuk vissza. Az ültetésnél a gyökerek kézzel sugaralakban helyezendők és közéjük kézzel szorítsuk a földet; a gyökereknél mindig friss és jó földet kell használni; igen hasznos, ha a föld közé éles homok van keverve. — A földet keménynyé taposni és meglocsolni mindig szükséges, különösen a tavaszi ültetvényezéseknél. — Mindén fának adjunk cölöpöket; ezeket azonban az ültetés előtt verjük a földbe. A facölöpöknek sohasem szabad a koronába nyulni, mert akkor akadályozzák a korona minden iránybani fejlődését és megsértik az ágakat. — Az ujonnan ültetett fákat lazán kell a csőlöpökhöz kötni, hogy leülpedhessenek. A fa alatti területnek, rövid trágya, pelyva, turfa, fűrészpor és hasonlókkal való fedése igen jó, mert a talajnedvességet fentartja és elősegíti a gyökerezést.

6. A legjobb és legalkalmasabb ültetési idő a késő őszi és a korai tavasz, ha későn, midőn már a rügyezés megindult, vagyunk kénytelen ültetni, akkor a fák busásan locsolandók az ültetés után, és fedjük be a fa alatti területet rövid trágyával, az esetben az első hat héten át hetenként kétszer kell jól locsolni.

A fák ápolása.

Minden fának gondos ápolásra van szüksége, hogy jól fejlődjön.

1. Az ültetés első évében és leutóleg később is, szárazságlején a fákat öntözni kell. Az öntözést ritkán szokták jól teljesíteni; a legkevesebb viz, mennyi egy fának szükséges, egy kanna, de jobb 2 kanna viz.

2. A gyümölcsfák koronáját metszés által kell a belső ágaktól megszabadítani és lisztán, világosan tartani, miáltal a kívánt alakjukat is el lehet érni és őket ezen alakban megtartani. Árnyék- és sorfák természetesen fejlődésükben hagyandók.

3. A legnagyobb befolyást gyakorolja a fákra az alattuk levő talaj lazítása, mert ez a növény előmozdításának fontos tényezője. A talajlazítás úgy történik, hogy a törzs körül a földet mélyen felássuk, a mi leginkább ősszel, november és december hónapokban történjék és emellett minden második évben ássunk alá tárgyát is, hogy a fának friss tápanyagot nyújtsunk. A fa alatti területet a fűnek sohasem szabad ellepni.

4. Utakon, tereken és forgalmasabb helyeken a fatörzseket alkalmas eszközökkel, mint fűz, vagy sodrony-fonatokkal vagy fából, nádából tövisekből stb. készített kerítésekkel kell megkárosítások ellen megvédeni.

Kívánatos, hogy minél több fát ültessünk, ami nagy hasznára és javára lenne az emberiségnek és az egész országnak.

Piaci árak.

Április 24-ről Csikszerezében.

Buza, hektóliterje	12 kor. — fill.
Rozs	9 —
Árpa	9 —
Zab	8 —
Törökbuza	10 —
Marhahus kilogramja	1 20
Sertéshus	1 48
Borjúhús	1 60
Egy verő malac	6 —
Egy bárány	7 —
Egy lud	5 50
Egy pulyka	7 —
Egy tyúk	3 —
Egy réce	3 —
10 tojás	— 55

Sz. 1324—1907.

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye kászon-alcsciki járásában, a kászon-altizi körjegyzőségben a segédjegyzői állás üresedésbe jövén, annak betöltése céljából ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen 1000 korona fizetéssel díjazott állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérelmeiket hozzám folyó április hó 30-ig adják be. Ezen határidő után érkező kérések figyelembe nem vétetnek.

A kászon-alcsciki járás főszolgabírája. Csikszentmárton, 1907. április 9.

Bartalis Ágost,
főszolgabíró.

3—3

Tisztelettel értesitem a vadászsport üző urakat, hogy 2 vadász kutya nálam eladó; jószágukról felelek. Vadsertés hajtására is jók. Megtekinthetők Molnár Sándor bir. végrehajtónál, Csikszerezében.

Vizsgalapok a legújabb minta után készítve, félminiszter papíron; kapható Szvoboda Miklós könyvkereskedésében, Csikszerezében, mit a Tanító urak és iskolafelmentők figyelmébe ajánlunk.

Állat eladás.

A helybeli Földmivesiskola Igazgatósága közhírré teszi, hogy május hó 1-én, (szerdán) d. e. 11 órákor nyilvános árverésen az alábbi számfelettes állatait eladja és pedig:

3 drb pinzgäui üsző (1—1½ éves)
3 bika
20 választott racka bárány
9 angol fajta kan malac.

Értesítés!

Szives figyelmét felhívom a helyi és vidéki n. é. közönségnek 8 év óta Csikszerezében fenálló

könyvkötészetemre

hol minden e szakmába vágó munkák kellő szakértelemmel végeztenek. — Szép munka, tartós és jutányos árak.

Könyvkötészetem Apafi-utca Vigadóval szemben.) Kérem a nagyra becsült közönséget, hogy e szakmába vágó munkákat kizárólag könyvkötőnél tessék rendelni, mivel jobb és olcsó munka mellett kapja mint másodkézből.

Raktáron mindig mindenféle imakönyveket és rózsafüzereket (olvasókat) nagyon olcsó áron.

Szives pártfogást kéri alázatos tisztelettel

Szemerjay Ferencz,
könyvkötő-mester.

Tisztviselői kölcsönt

engedélyez 10—15, 20 évi törlesztés, fizetés letiltás és életbiztosítási kötvény deponálása mellett, állami, megyei, posta, vasuti tisztviselőknek.

Személy kölcsönt

2 kezes mellett. Bármely hitelügyre felvilágosítást nyújt. Általános Hitelforgalmi vállalat, Nagyváradi Szent

János-utca 1. c.

HESZ-féle

mérlegek

ipari, gazdasági használatra, mint: szerkér-, marüa-, raktárszázas, tizedes és tolsúlymérlegek. — Elismert külön elsőrendű gyártmány, mely valamennyi megküldetett kiállításán legmagasabb

díjban részesítette

HESZ VIKTOR

I. Erd. hidmérleggyára Nagyszeben

Átlapok ingyen és díjmentesen küld.

Az amerikai

Porcellán Puder

csak akkor valódi,

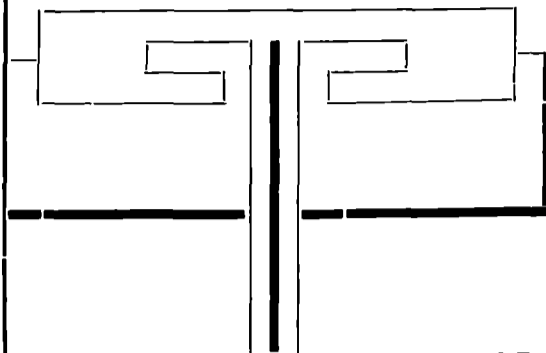
ha az Amerikai Porcellán Puder Részvénytársaság hivatalos védjegye rajta van. — Ugy mindennemű amerikai kozmetikai cikkek, mint amerikai arc Habcrém ára 4 korona. Urhölgyek szappan 1 korona 50 fillér.

A puder eredeti csomagolásban 5 és 3 koronás dobozban van forgalomban. — Mintakövert ára 30 fillér, melyen a Chicágó is olvasható, az nem valódi.

Mindennemű kül- és belföldi illatszerek kapkátók:

FEKETE VILMOS illatszertárban Csikszerezében.

Könyvnyomdai

munkák, u. m.: kereskedelmi, ipari és társadalmi célokra szükséges nyomtatványok, nagyobb terjedelmű művek folyóiratok meghívók, gyászjelentések, névjegyek csakis legizlésebb, legolcsóbb, szakszerűség tekintetében kifogástalanul — Szvoboda Miklós-nál (Csikszereida) készülnek; ugyanott kapható minden, — a könyvkereskedéshez tartozó cikkek.

HÖLGYEK RÉSZÉRE NÉLKÜLÖZHETLEN Földes-féle LEGJOBB SZÉPÍTŐSZER A

Páratlan és csodás hatású!

MARGIT Grême

Óvakodjunk az utánzásoktól!

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrártást, (Miltteser) és minden más bőrbajt. Kísímitja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít. Ára: kis tégel 1 korona, nagy 2 korona.

KIVÁLÓ TOILETT-CIKKEK: Margit-hőlgypor (3 színben) 1.20 kor., Margit-szappan 70 fill., Margit-fogpép 1 kor., Margit-arcvíz 1 korona.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszertárban. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett utánküldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARAD.

Főraktár Csikszerezében: Gözsy Árpád gyógyszerésznél.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Alsó-Fehér megye.

100 KAT. HOLD.

A legszebb gyümölcsfák.

80.000 Gyümölcsfa oltvány

1 millió gyümölcsfa oltvány
1 millió elkerítés csemle.
Betelelték 1 ezernek 2 Rozsok
1 ezer gyümölcsfák stb.

Kifogástalan szőlőoltványok.

1 millió szőlőoltvány.

Európai és amerikai sima és gyökerecs szőlővesszők stb.

Árjegyzék és művelési utasítás ingyen.

EGYESÜLT FA- és SZŐLŐOLTVÁNYISKOLÁK FISCHER ÉS TÁRSA, és AMBROSI M.

Helybeli

egész éves, vagy éves ölfizetőink 28 négyszög centiméter téren teljesen ingyen hirdethetnek!

GROOM BENZIN motoraink

és cséplőlocomobiljaink csodákat mivelnek! Csak mi adunk 3 évi jótállást. Ha Budapestre jön, nézze meg.

Malom és villamvilágításu berendezések, szivógázmotorok, részletfizetés.

Árjegyzéket ingyen küld: Zámboorszky és Társai szabadalmazott önműködő motor favágó gépgyár b. t. Budapest, V. Vigszinház-utca 3. sz.

Gurahonczai Portland Cement és földélcserép, nyergesujfalusi Román Cement határtalan tartósságu, legolcsóbb áron kapható nagy és kis mennyiségben az egyesült Cementgyárak bizományi raktárába, Csikszerezében

Wender Dávidnál. Raktár és iroda: Rákóczi-utca, (a nagy dohánytőzsdével szembe.)